

Xalq so'zi

2024-YIL – YOSHLAR VA BIZNESNI QO`LLAB-QUVVATLASH YILI

1991-yil 1-yanvardan chiqa boshlagan

WWW.XS.UZ ● E-mail: Info@xs.uz

2024-yil 29-iyun, № 128 (8751)

Shanba

Saytimiga o'tish uchun QR-kodini telefoningiz orqali skanner qiling.

O'zbekiston –
kelajagi
buyuk
davlat

PREZIDENT YOSHLAR BILAN MULOQOT QILDI

Prezident Shavkat Mirziyoyev raisligida 28-iyun kuni yoshlari siyosati sohasidagi ishlar sarhisobi, yangi vazifa va takliflar muhokamasiga bag'ishlangan videoselektor yig'ilishi bo'lib o'tdi.

Yig'ilish avvalida ishlar samaradorligi ko'rib chiqildi. Oxirgi yetti yilda yoshlarga oid 100 dan ziyod qonun va qarorlar qabul qilinib, 200 dan ortiq imtiozlar berilgani qayd etildi.

Birgina ta'lrim kreditidan 151 ming yosh foydalangan. Ehitoymjan oildan bo'lgan yana 110 ming ta'labaning shartnomasi to'lovi to'lab berilgan.

"El-yurt umidi" jamg'armasi orqali AQSH va Buyuk Britaniyaning eng nufuzli universitetlarini 50 nafar yigit-qiz bitirdi. Bugungi kunda ularda o'qiyotgan vatandoshlarimiz 200 dan oshdi. Umuman, 110 ming vakilimiz xorijda tahsil olyapti.

Prezident maktabining baholash tizimi 500 ta maktabda joriy qilinishi natjisida bir yilning o'zida bilimlarni o'zlashtirish 53 foizdan 60 foizga oshdi. Bu tizim yangi o'quv yilidan yana mingta maktabda joriy qilinadi.

Bu yil maktablarini 14 mingdan ziyod o'quvchilar oltin va kumush medallar bilan bitirdi. "Katta beshlik" fan olimpiadalarida qo'liga kiritilgan medallar oxirgi to'rt yilda 2 karra ko'paydi.

"Oilaviy tadbirkorlik" dasturlari doirasida berilgan kredit evaziga 1 million yosh ish bilan ta'minlandi. 205 ta Yoshlari sanoat zonasida 1 ming 200 ta loyiha ishga tushirildi. Hozirda biznesdagi aylanma mablag'i million

dollardan oshirgan 1,5 ming nafer yosh tadbirkor bor.

Davlatimiz rahbari yoshlarda bilim va yangi g'oyalari ko'pligi, ularga sharoitlar yanada kengaytirilishini ta'kidladi. Jumladan, ular quydigilar:

Mamlakatimiz jalal rivojlanishi uchun "to'rtinchni sanoat" kasblari juda muhim. Shu maqsadda yoshlarning fizika, kimyo, biologiya, texnologiya, muhandislik, matematika bilan bog'liq kasblarga qiziqishini oshirish uchun yangi tizim bo'ldi. Oliy o'quv yurtlari qoshidagi jami 73 ta akademik litseyda tajriba tarzida "Xalqaro bakalavriat" va "A-Level" dasturi joriy qilinadi.

Bu dasturlar asosida quritilgan sport o'quvchilar o'sha olyigohga imtihonsiz, shartnomasi asosida qabul qilinadi.

"SAT" testida 75 foizdan yugori natija ko'rsatgan o'quvchilar mamlakatimiz universitetlariga ham grangta qabul qilinadi.

Nogironligi bo'lgan yoshlarga chet tili bo'yicha milliy sertifikat olishish kompyuterda imtihon topshirish sharoiti yaratiladi.

Yoshlarni xalqaro olimpiadalarning nazariy qismida har doim yuqori natijalarga erishsa-da, laboratoriya mashqalarini bajarishda pastroq ball olyapi. Shu bois endi Prezident ta'lrim muassasalarini agentligi qoshida Olimpiadalarga tayyorlash markazi ochilib, maxsus laboratoriylar

bilan jihozlanadi. Xalqaro olimpiadada qatnashuvchi terma jamoa reja asosida ushbu markazda tayyorgarlik ko'radi. Buning uchun har bir fan bo'yicha malakali olim va xorijiy mutaxassislar jaib qilinadi.

Oliy ta'limga biringchi va ikkinchi kurslaridagi fanlar texnikular bilan uyg'unchashdi. Texnikumda yaxshi o'qigan yoshlarga xalqaro klassifikatorning tegishli darajasiga mos keluvchi diplom beriladi.

Ularga olyigohni ikkinchi yoki uchinchini kurslarga qiziqishini oshirish uchun yangi tizim bo'ldi. Oliy o'quv yurtlari qoshidagi jami 73 ta akademik litseyda tajriba tarzida "Xalqaro bakalavriat" va "A-Level" dasturi joriy qilinadi.

Bu dasturlar asosida quritilgan sport o'quvchilar o'sha olyigohga imtihonsiz, shartnomasi asosida qabul qilinadi.

Endi oliy o'quv yurti, vazirlilik va korxonalarga tegishli laboratoriyalarning yagona onlayn platformasi yaratiladi. Bunday ilmiy markazlar Toshkent texnika,

Samarqand va Urganch davlat universitetlarida ham tashkil qilinadi. Yosh olimlar tadqiqotlari uchun kerak bo'lgan uskuna, butlovchi qism va kimyoiy vositalar bojdan ozod qilinadi.

Jamg'arma tomonidan hududlardagi Yoshlari sanoat zonalarida binolar qurilib, "sanoat ipoteksi" asosida yuqori qiymat yaratadigan loyihibar uchun yoshlarga 7 yilda bo'lib to'lash sharti bilan beriladi. Bunda biringchi yili to'lov undirilmaydi.

Har bir viloyatdagi bittadan "Barkamol avlod" bolalar maktabida "Kreativ sanoat parklari" tashkil qilinib, ularga IT-park rezidentlari uchun nazarda tutilgan imtiozlar beriladi. Bu

Xususan, 1-avgustdan boshlab, bu sohada o'zini o'zi band qilgan yoshlarga IT-park rezidenti maqomi beriladi. Ular uch yil muddatga barcha sololgardan ozod qilinadi. IT-park tomonidan ularga tibbiyot, sport va ofisid foydalanishi uchun "ijtimoiy karta" taqdim etiladi.

Yoshlarni katta daromad keltiradigan kasblarga o'rgatish, yuqori qo'shilgan

qiymat yaratadigan loyihibarini ko'paytirishga alohida e'tibor qaratiladi.

Investitsiyalar, sanoat va

savdo vazirligi huzuridagi Yoshlari tadbirkorligi jamg'armasi Yoshlari ishlari

agentligi tizimiga o'tkaziladi. Loyihaning

tayyor biznesga aylanib, daromad

keltirishgacha barcha jarayonda

ko'maklashiladi. 14 ta tuman tanlab olinib, "to'rtinchni sanoat" kasblariga

o'qitish markazi ochiladi.

Ma'lumki, yil boshida hokimlar,

vazirlar va davlat tashkilotlari

rahabarlari sharoitga o'g'ir 4 million

o'g'il-qiz biriktirilgan edi.

Manzilli ishlash natijasida, hayotda qiyinchilikka

duch kelgan 420 ming yoshning

muammosi hal etildi, 65 mingining

bandligi ta'minlandi. Alohida e'tiborga

muhto 1 million yosh sport bilan

shug'ullanishni boshladi.

Shu tarzda, tarbiyasi og'ir, oilaviy

ajrashish yoqasidagi va jinoyatga

moyilligi bor yoshlarni to'g'ri yo'lg'a

boshlash zarurligi ta'kidlandi.

Maktab, kollej, oliy o'quv yurtlari

stadionlari, sport zali, basseyn va

kutubxonalar mahalla yoshlari

uchun doim ochiq bo'lishi belgilandi.

Shuningdek, yoz mavsumida sport

musobaqlari, ijodiy tanlovlari va kino

kunlari o'tkazilishi aytildi.

Mehnat yarmarkalari tashkil qilinib, 350

ming yoshti ishga joylashtirish choralari

joylar yosh tadbirkorlar, ilm va biznes o'tasida muloqot maydonchasi bo'lad. Jamg'arma bu yerdagi yoshlarning "startaplari"ga uch yilga 100 million so'ngacha ssuda beradi.

Magistrallar bo'yida 50 mingta ko'chma savdo nuqtasi tashkil qilinib, yoshlarga ijaraga beriladi. Bunda dastlabki 6 oyda yoshlari ijara haqi va soliq to'lamaydi.

Ma'lumki, yil boshida hokimlar, vazirlar va davlat tashkilotlari rahbarlariga sharoitga o'g'ir 4 million o'g'il-qiz biriktirilgan edi. Manzilli ishlash natijasida, hayotda qiyinchilikka duch kelgan 420 ming yoshning muammosi hal etildi, 65 mingining bandligi ta'minlandi. Alohida e'tiborga muhto 1 million yosh sport bilan shug'ullanishni boshladi.

Shu tarzda, tarbiyasi og'ir, oilaviy ajrashish yoqasidagi va jinoyatga moyilligi bor yoshlarni to'g'ri yo'lg'a boshlash zarurligi ta'kidlandi.

Maktab, kollej, oliy o'quv yurtlari tashkilotlari, sport zali, basseyn va kutubxonalar mahalla yoshlari uchun doim ochiq bo'lishi belgilandi. Shuningdek, yoz mavsumida sport musobaqlari, ijodiy tanlovlari va kino kunlari o'tkazilishi aytildi.

Mehnat yarmarkalari tashkil qilinib, 350

ming yoshti ishga joylashtirish choralari

ko'rildi. Shuningdek, 100 ming kishini qurilish ishlari jaib qilish mumkin.

Qizlarga ko'maklashish, sharoitlarini yaxshilashga e'tibor davom ettiriladi. O'g'ir sharoitga tushib qolgan xotin-qizlar uchun barcha hududda 1 xonali ijtimoiy uylar quriladi. Ular ishga joylashib, "yoqqa turib olunga qadar" ushbu uylarda 3 yil davomida bepul yashashi mumkin bo'ladi.

Sog'lig'i tufayli ishga qatnay olmaydigan qizlar xonadonida kasanachilik yoki masofaviy ish bilan ta'minlanadi. Bundan tashqari, uch yoshgacha farzandi bor talaba-qizlarga masofaviy ta'lim olish imkoniyati yaratiladi.

Yig'ilish ochiq muloqot shaklida bo'ldi. Yurtimizning turli hududlaridan qatnashgan hamda chet ellarda o'qiyotgan yoshlari o'z fikr va takliflarini beldi.

Mutasaddilarga ularni umumlashtirib, farmon loyihasiga kiritish topshirildi.

– Yoshlarimiz hayotda munosib o'mini topishi uchun bundan keyin ham bor kuch va imkoniyatlarni to'liq ishga solamiz. Sizlar mamlakatimizing ishonchli va tuyanchi, kelajagimiz bунyodkorlarisiz, – dedi Prezident.

O'ZA.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti

Matbuot xizmati suratlari.

FAOL VA ILC'OR YOSHLARGA DAVLAT MUKOFOTLARI TOPSHIRILDI

Yoshlari kuni arafasida O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmon va qaroriga muvofiq azmu shijoati, bilim va salohiyati bilan mamlakatimiz rivojiga munosib hissa qo'shayotgan bir guruh faol yoshlari "Kelajak bonyodkor" medali hamda "Mard o'g'lon" davlat mukofoti bilan taqdirlangan edi.

28-iyun kuni Ko'ksaroya ana shu mukofotlari topshirish marosimi bo'ldi.

Davlatimiz rahbari so'zining avvalida yigit-qizlarni Yoshlari kuni bilan tabriklab, mehru e'tiborini izbor qildi.

– Mamlakatimiz yoshlarning yutuqlari, maqsad va rejalar bilan yaqinidan tanishib, beqiyos kuch va ilhom olaman. Yangi O'zbekistonni barpo etish bo'yicha qanday katta imkoniyatlarga ega ekanimizni his etib, xursand bo'laman, – dedi Shavkat Mirziyoyev.

Bugun hayotning har bir jabhasida – davlat boshqaruvida, iqtisodiyotda, ilm va ta'limda, sport va madaniyatda yoshlarga alohida e'tibor qaratilmoqda. Oliy Majlis palatalari qoshida Yoshlari parlamentlari ish olib bormoqda. Yurtimizdagidagi har bir tashkilotda yoshlari bo'yicha maslahatchi faoliyat ko'rsatmoqda.

Davlat va jamiyat zamonaviy bilim

boshqaruviga, muhim ijtimoiy-iqtisodiy masalalarni hal etishga keng jaib etish bo'yicha 60 dan ziyod tashabususlar xalqaro hamjamiyat tomonidan ma'qullandi.

Shu kunlarda azim Samarqand shahrida Butunjahon yoshlari festivali bo'lub o'tmoqda. Bu ham xalqaro e'tirofning yana ber ifodasi ekani ta'kidlandi.

Shundan so'ng Prezident Shavkat Mirziyoyev yoshlarga davlat mukofotlari toshpidi.

– Bugungi yutuqlaringiz – uzoq yo'lining boshlanishi. Davlat sharoit yaratishi, kimdir yordam berishi mumkin. Lekin kelajagingiz faqat o'z qo'lingizda. Bu yo'lda barcha yoshlarni qo'llab-quvvatlab, orzu-intishlarida muvaffaqiyatlar tilayman, – dedi Shavkat Mirziyoyev.

Mukofotlarning yuksak ishchon va e'tibor, yoshlarga yaratilayotgan imkoniyatlarni uchun davlatimiz qo'llab-quvvatlab, orzu-intishlarida muvaffaqiyatlar tilayman, – dedi Shavkat Mirziyoyev.

Tadbirda davlat va jamoat tashkilotlari vakiyatlari, ziyoralar, ota-onalar ishtirok etdi.

O'ZBEKISTON PREZIDENTI TURKIYALIK KOMPANIYALAR RAHBARLARI BILAN UCHRASHUV O'TKAZDI

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev 28-iyun kuni Turkiyaning "Cengiz Holding" kompaniyasi raisi Mehmet Jengiz va "Kalyon Holding" kompaniyasi raisi Jemal Kalyonju boschchiligidagi delegatsiyasi qabul qildi.

O'zaro manfaatlari hamkorlikni yanada kengaytirish, shu jumladan, mamlakatimiz iqtisodiyoti tarmoqlarini rivojlantirish va modernizatsiya qilish bo'yicha qo'shma loyihalarni amalga

Mamlakatimizning beba boyligi

Ma'lumki, bugungi kunda butun dunyoda 15 dan 24 yoshgacha bo'lganlar soni 1,2 milliard kishini, ya ni umumiy aholining 16 foizi tashkil etadi. 2030-yilga borib esa ushu bo'rsatikch yana 7 foizga ortishi kutilmoqda.

Yoshlar har qanday mamlakat tarraqqiyotda muhim rol o'yinaydi. Shu bois barcha tarraqqiyar par jamiyatlar uлarni har tonomlarda barkamol, bilimli insonlar qilib tarbiyalash, asrab-avaylash, huquq va erkinliklari hamda qonuniy manfaatlari himoyalashga ustuvor darajada e'tibor berib kelinadi. Bu bejiz emas. Negaki, bugun dunyoning qariyb barcha davlatlarda keng foydalanayotgan innovatsion kashfiyotlar aynan yoshlar hissasiga to'g'ri keladi.

Mushohada

Birgina axborot texnologiyalar sohasiga to'xtaladigan bo'lsak, butun jahon aholisi foydalananayotgan telefon gadjetlari, ulardagagi messenjerlar, turli sohalarga yo'naltirilgan dasturlar, ijtimoiy tarmoqlar ham aynan yosh avlod tomonidan yaratilgani hech kimga sir emas.

Demak, aholining ushbu faol qatlarni qo'llab-quvvatlash juda muhim.

O'zbekistonda ham yoshlarga bo'lgan e'tibor, ularning hayoti va sog'lig'i ni saqlash, ma'naviy, intellektual, jismoniy va axloqiy jihatdan kamol topishiga ko'maklashish, ochiq va sifati ta'limni ta'minlash, huquqni ongi va madaniyatni darajasini yuksaltirish, iqtidorli va iste'dodli yoshlarni qo'llab-quvvatlash hamda rag'baltantrish, tadbirkorligini rivojlantirish, ishga joylashtirish va ularning badilgini uchun shart-sharoitlar yaratish, xavfsizligini kafolatlash kabi masalalarga davlat siyosati darajasida e'tibor qaratilayot.

Chunki ular, davlatimiz rahbarining ta'biri bilan aytganda, maktab, kollej, texnikum va oliygochlarda bilim olayotgan, o'z shaxsiy ishini oshib tadbirkorli bilan shug'ullanayotgan. Qurolli Kuchlar saflarida yigitlik burchini sharaf bilan addo etayotgan, ishlab chiqarish, qurilish, ilm-fan, ta'lim, tibbiyot, madaniyat, adaptiviy va san'at, sport sohalariga, zamonaviy axborot texnologiyalari yo'nalishlariga dadil kirib borayotgan, katta orzu-umidlar bilan yashayotgan 18

milliondan ziyod o'g'il-qizlar – beba boylik, oltin zaxira hisoblanadi.

Mamlakatimizda 2021-yilning "Yoshlarni qo'llab-quvvatlash" va aholi salomatligini mustahkamlash yili", 2024-yilning "Yoshlar va biznesi qo'llab-quvvatlash yili" deb nomlanganini inobatga oladigan

Birgina ijtimoiy va maishiy muammolarini hal etishga qaratilgan tadbirlar doirasida xonardonbay anketa-so'rovnomasi o'tkazilib, 942 mingdan ziyod yoshlar o'rganildi, 88 ming 466 nafari bilan "onlayn" suhabatlar qurildi. Ana shu jarayonda xorijda yurgan jami 10 ming 412 nafar (shundan 4 ming 851 nafari Rossiya) yoshni yashash joyiga qaytarish chorasi ko'rildi.

”

bo'lsak ham, bu masala biz uchun doimo ustuvor bo'lib kelayotganini ko'satadi. Zero, shu yillardan bilan bog'liq davlat dasturlari doirodisa qancha qancha ulkan ishlar bajarildi va tabiyiki, oldimizda turgent vazifalar ham bisoyir.

Masalan, bu yilgi dasturda yoshlarni har tonomlarda qo'llab-quvvatlash ko'zda tutilgan. Jumladan, 2024-yil 1-martdan boshlab iqtidorli o'g'il-qizlar Mahallalarda yoshlar bilan ishlashtasalarini muvofiqlashtirish bo'yicha respublika komissiyasi qarori bilan "Yoshlar balans" asosida vazirlilik va idoralar, mahalliy ijob etuvchi hokimiyat organlari, davlat ishtirokidagi korxonalar va tashkilotlari hamda olyi ta'lim tashkilotlari o'quv-mashqalar markazida o'tkazilgan

erishib, berilgan imkoniyatlarga munosib javob qaytarmoqda. Masalan, joriy yilning fevral oyida Pokiston Islam Respublikasi Qurolli kuchlari 22-armiya korpusining Terrorizmga qarshi kurashish milliy o'quv markazi bazasida o'tkazilgan VIL xalqaro "Jamoar ruhi" musobaqasida O'zbekiston Mudofaa vazirligining yosh harbiy xizmatchilaridan iborat jamoasi 13 ta davlatning 34 jamoasi orasida birinchini o'rinni egalladi.

Shuningdek, O'zbekiston Respublikasi Mudofaa vazirligi terma jamoasi may oyida Turkiyaning Isparta shahridagi "Komandos" tog' o'quv-mashqalar markazida o'tkazilgan

rahbarlariga biriktirildi.

Yoshlarning salohiyati, iste'dodi va tashabbuslarini to'laqoni ro'yogba chiqarish, ular o'tasida tadbirkorlikni keng ommalashirish va biznes bilan shug'ullanishi uchun qo'shimcha imkoniyatlarni yaratish maqsadida tizimi ishlar olib borilayot.

Aytish joizki, bunday keng imkoniyatlarni mudofaa va xavfsizlik yo'nalishida tahsil olayotgan va mehnat qilayotgan yoshlarga ham birdeq taqdim etilmoga. Ta'lim sifatiga va sportga qaratilayotgan e'tibor yoshlarimizni mudofaa va xavfsizlik tizimida puxta bilim engallashiga, dunyo sahnida raqobatbardosh kadrlar sifatida yetishib chiqishiga zamin yaratmoqda.

Natijada mudofaa tizimidagi yoshlar ham mamlakatda, ham xalqaro maydonda yuksak natijaga

"Eng ilg'or mergan" musobaqasida ishtirot etib, 11 davlatning 36 ta jamoasi o'tasida faxli bиринчи о'рни qolqa kirid. Harbiyamiz 5 ta mashq shartini bajarishda rekord natija ko'satgani ham e'tiborga molik.

Ta'limga qaratilgan e'tibor tufayli ko'plab harbiy xizmatchilarimiz innovatsiya yo'nalishida, ya ni qo'shinlar faoliyatiga yangilik kiritish bo'yicha ham izlanishlar olib borishayot. Ulardan biri – Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari va aloqa harbiy instituti kafedra sikk boshlig'i, kapitan Ashraf Axunov uchuvchisiz ushish apparati yordamida o'natalig'an minalarni aniqlash ilmiy loyihasini ishlab chiqdi. Bu loyiha hozirda sinovdan o'tkazilmoqda.

Qolaversa, Mudofaa vazirligining yosh harbiy sportchilarini mamlakat terma jamoalarini tarkibida nufuzli musobaqalarda muvaffaqiyati ishtirot etib kelmoqda. Xususan, Mudofaa vazirligining yosh sportchilar "Parij – 2024" yog'i Olimpiya va Paralimpika o'yinlariga 17 ta litsenziyani qo'lg'a kiridi.

Mudofaa vazirligi naqaqtan o'z tizimidagi, balki respublikamiz yoshlari bilan ham mutazam ishlab kelyapti. O'tgan 6 oy davomida navqiron avlodni vatanparvarlik ruhida tarbiyalashga qaratilgan tadbirlariga 40 mingdan ortiq yigit-qizlar jaib qilindi.

Yoshlar ma'naviy tarbiyasiga yo'nalitirilgan tadbirlar doirasida esa qarib 28 ming nafar vakil qamrab olindi. Bunda 200 ga yaqin "Amir Temur tuzuklari bilimdoni" mavzudagi intellektual viktorina, "Amir Temur izdoshlari", "Jaloliddin Manguberdi vorislari" harbiy-sport musobaqalarini o'tkazildi va minglab yoshlar ishtiroki o'tminaldi.

Ko'ribin turibdiki, ertamiz egalari bo'lgan yoshlarni har tonomlarda qo'llab-quvvatlash, ular uchun barcha sharoitni yaratish borasida salmoqli ishlar amalga oshirilmoqda. Yuqorida aytganimizdek, bu borada hali oldimizda ko'plab vazifalar turibdi. Bu esa biz, xalq vakillaridan ham katta kuch va faoliyk talab etadi.

Qutbiddin BURHONOV, Oliy Majlis Senatining Mudofaa va xavfsizlik masalalari qo'mitasining raisi.

Bilamizki, ichki ishlar organlari xodimlari to'g'ridan-to'g'ri aholining barcha qatlami bilan muloqot qilib, ularni qiyinayotgan masalalardan xabardor bo'lib boradi hamda qonun normalari muvoqiq ularni barbara etishga ko'maklashadi. Bunda, avvalo, huquqburzilklar profilaktikasi hamda jinoyatarning oldini olishiga katta e'tibor qaratilayotganin urg'ulash zarur.

Ichki ishlar organlari tomonidan yoshlar o'tasida profilaktik tadbirlarni samarali tashkil etish, ularning muammolarini o'rganish hamda barbara etishga qilib, jamiyatda munosib o'rinn egallashga ko'maklashish maqsadida ham turli choratadbirlar ko'rilmoga. Ayni chog'da ichki ishlar organlari respublika bo'yicha 1 million 17 ming nafar yosh biriktilgan. Ichki ishlar organlari xodimlari ularni vatanparvarlik ruhida tarbiyalashda hamda huquqiy savodxonligini oshirish, ijtimoiy va maishiy muammolarini hal etishda faoliyk ko'satayotgani e'tiborga molik.

Birgina ijtimoiy va maishiy muammolarini hal etishga qaratilgan tadbirlar doirasida xonardonbay anketa-so'rovnomasi o'tkazilib, 942 mingdan ziyod yoshlar o'rganildi, 88 ming 466 nafari bilan "onlayn" suhabatlar qurildi. Ana shu jarayonda xorijda yurgan jami 10 ming 412 nafar (shundan 4 ming 851 nafari Rossiya) yoshni yashash joyiga qaytarish chorasi ko'rildi.

Yoshlar vazirligi naqaqtan o'z tizimidagi, balki respublikamiz yoshlari bilan ham mutazam ishlab kelyapti. O'tgan 6 oy davomida navqiron avlodni vatanparvarlik ruhida tarbiyalashga qaratilgan tadbirlariga 40 mingdan ortiq yigit-qizlar jaib qilindi.

Yoshlar ma'naviy tarbiyasiga yo'nalitirilgan tadbirlar doirasida esa qarib 28 ming nafar vakil qamrab olindi. Bunda 200 ga yaqin "Amir Temur tuzuklari bilimdoni" mavzudagi intellektual viktorina, "Amir Temur izdoshlari", "Jaloliddin Manguberdi vorislari" harbiy-sport musobaqalarini o'tkazildi va minglab yoshlar ishtiroki o'tminaldi.

Ko'ribin turibdiki, ertamiz egalari bo'lgan yoshlarni har tonomlarda qo'llab-quvvatlash, ular uchun barcha sharoitni yaratish borasida salmoqli ishlar amalga oshirilmoqda. Yuqorida aytganimizdek, bu borada hali oldimizda ko'plab vazifalar turibdi. Bu esa biz, xalq vakillaridan ham katta kuch va faoliyk talab etadi.

Qutbiddin BURHONOV, Oliy Majlis Senatining Mudofaa va xavfsizlik masalalari qo'mitasining raisi.

FRAKSIYALAR HAYOTI

O'zLiDeP

Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyev 27-iyun kuni Jizzax viloyatiga tashrifi doirasida yirik sanoat obyektlari bilan tanishib, Zomin tumanida o'tkazilgan II Xalqaro maqom san'ati anjumanining tantanali ochilishida ishtirot etdi.

O'zbekiston Liberal-demokratik partiyasi fraksiyasi a'zosi Feruza Nig'matova ushu muhim voqelet bo'yicha o'z mosababatini bildirdi.

"Davlatimiz rabbarining Xalqaro maqom san'ati anjumanining tantanali ochilishida ishtirot etgani nafaqat jizzaxliklarni, balki murtoz musiqa xlosmandlarini quvontirgani ani. Yuksak darajadagi e'tibordan ruhlangan san'at ahli yosh avlod vakillarida estetik did hamda tafakkurni shakllantirishga, yangidan yangi durdona asarlarni yaratishga munosib darajada hissa q'shad", dedi deputat.

"Milliy tiklanish" DP

Bir guruh deputatlar tomonidan qonunchilik huquqi tashabbusi asosida ishlab chiqilgan "Aholiga psixologik yordam ko'satish to'g'risida"gi qonun loyihasi yaqinda quy palata majlisida birinchi o'qishda ko'rib chiqilgandi.

O'zbekiston "Milliy tiklanish" demokratik partiyasi fraksiyasi a'zosi Abdumalik Akramov ushu qonun loyihasining zaraturi va ahamiyati yuzasidan o'z nuqtayi nazarini bildirdi.

"Hayotiy tajribamda uchragan bir holatni misol qilib keltiradigan bo'lsam, psixologiya yo'nalishida endigina birinchi bosqichda tahsil olayotgan bir talaba ijtimoiy tarmoqlar orgali obunachilarini va xayrixohalarini ko'paytirishga muvaffaq bolgan. Olyi ta'lim muassasasida mutazam ravishda dars goldiradi va oraliq imthonlar davrida o'zini "psixolog" sifatida tan olishlarini talab etadi. O'laymanki, yuqorida hujjat qabil qilinsa, nafaqat o'z huquqi, balki majburiyatini ham to'liq adebit, olyi ma'lumotga ega bo'ladigan psixologlar oramizda ko'payadi", dedi deputat.

"Adolat" SDP

Quyi palatining shu haftada bo'lib o'tgan yalpi majlisida bolani noqyonini diniy ta'limga jaib etgan ota-onalar javobgarlikka tortilishini nazarda tutuvchi qonun loyihasi birinchi o'qishda qabul qilindi. Muhokamadan so'ng jamaotchilik o'tasida "O'zbekistonda bolaga hatto oilda ham diniy ta'lim tashqilashqarnikan" mazmurnidagi yangish fikr va izohlar ham uchradi.

O'zbekiston "Adolat" sotsial-demokratik partiyasi fraksiyasi a'zosi Inomjon Qudratov ushu masalada qat'iy pozitsiyasini bildirdi.

"Ichki ishlar vazirligi tomonidan kiritilgan qonun loyihasida o'zbekistonliklarning diniy erkinligiga nisbatan bosim o'tkazilishiga oid elementlar mavjud emasligini ko'rdik. Qonun loyihasidan ko'zlangan maqsad – ota-onalar bilibilmay farzandini onuniga zid ravishda faoliyat yuritadigan turli xil "hujra", "firqa"lar ixtiyoriga tashlab qo'yishiga yo'l q'ymaslikdan iborat", dedi deputat.

Shuningdek, xalq vakili noto'g'ri ta'limotlar ta'siriga tushib qolib undan jamiyat, oila jabr tortganidan ko'ra bugun ottona javobgarlikni his qilib, hushyor tortgani ming marta afzal ekanini ta'kidladi.

O'zXDP

Oliy Majlis Qonunchilik palatasining navbatdagi majlisida deputatlar ijtimoiy xizmat va yordam ko'satish tizimini takomillashtirishga qaratilgan qonun loyihasini ikkinchi o'qishda moddama-modda ko'rib chiqishgandi.

Qayd etish joizki, ushu loyiha bilan Prezident huzuridagi ijtimoiy himoya milliy agentligi xotin-qizlarni tazyiq va zo'rvonlikdan himoya qilish sohasida vakolati organ etib belgilamoqda. O'zbekiston Xalq demokratik partiyasi fraksiyasi a'zosi Muqaddas O'rzaaliyeva bu haqda o'z fikrini malum qildi.

"O'zgalar parvarishiga muhtoj bo'lgan yolg'iz yashovchi, yolg'iz keksa hamda nogironligi bo'lgan shaxslar – partiyaning alohida e'tiboridagi aholi qatlami hisoblanadi. Endilika elektoratimiz vakillari, shu jumladan, tazyiqqa uchragan xotin-qizlarni himoya qilishga alohida tizim mas'ul etib belgilanayotgan partiyadoshlarimizni xursand qilishi aniq. Zero, alohida ko'makka ehtiyoj sezadigan insonlarni qo'llab-quvvatlash davlatning zimmasiagi eng muhim vazifadir", dedi deputat.

O'zbekiston Ekologik partiyasi

Qonunchilik palatasining navbatdagi majlisida birinchi o'qishda ko'rib chiqilgan yer uchastkalardan samarali foydalananishga oid qonun loyihasi bilan yer to'g'risidagi qonunchilik hujjatlari talablarini buzganlik bilan bog'liq qilmishlar uchun javobgarlik choralar kuchaytirilayot. Bu bo'yicha O'zbekiston Ekologik partiyasi fraksiyasi a'zosi Mohira Xo'jayeva o'z nuqtayi nazarini bildirdi.

"Yerdan noqonon foydalanganlik uchun javobgarlik kuchaytirilayotganini qo'llab-quvvatlayman. Shu bilan birga, sug'oriladigan qishloq xo'jaligi yerlari noqonuni quvashda o'zlashtirib, uy-joy yoki boshqa turdagi imoratlarni quradiganlariga nisbatan belgilangan javobgarlikni yanada keskinlashtirish lozim, deb o'yylanmay. Chunki bunday shaxslar nafaqat oziq-ovqat sanoatiga, balki butun bir ekologik tizimga salbiy ta'sir ko'satadi", dedi deputat.

"Xalq so'zi".

Yangi o'quv yilidan oliygochlarni qoshidagi jami 73 ta akademik litseyda tajriba tarzida "Xalqaro bakalavriat" va "A-Level" dasturlari joriy qilinadi

DUNYO XALQLARINI BIRLASHTIRGAN ANJUMAN

Karimi Siyovush ASHRAF o'g'i, Ozarbayjon Respublikasi xalq artisti:

– Sharq mamlakatlarining musiqasini maqomsiz tasavvur qilib bo'lmaydi. Bu san'at doim jahon xalqlarining e'tiborini tortgan. Qolaversa, Ozarbayjon "Mug'om"iga juda yaqin. II Xalqaro maqom san'ati anjumanining ochilish marosimida davlatning rahbarining ishtirok etib nutq so'zlashi, O'zbekistonda maqom san'atini yanada rivojlantirishi borasida amalga oshirilayotgan ishlarni eshitib, ko'rib guvohi bo'llib juda quvondim. Davlat rahbari ushbu san'at turiga e'tibor qaratmoqdami, demak, O'zbekistonda maqomning ertasi yorug' va bardavom. Anjuman ko'tarinkи kayfiyatda o'tishi uchun barcha zarur tayyorlarigil ko'ilgan. Bu kabi an'analarni hamkorlikda davom ettirish, tajriba almashish xalqlarimizni

ma'nnaviy yaqinlikda, ezgu orzu-intilishlar ruhida birlashtirishiga ishonaman.

Nasrin FAYZ o'g'i, Ostatuk universiteti Turk musiqasi davlat konservatoriyasi professori (Turkiya):

– Avvalo, yurttingizdagi mehmondo'stlidkan kayfiyatning ko'tarildi. Xalqaro anjuman nomida aynan maqom so'ziga urg'u berilishining o'zi mamlakatingizda milliy musiqiy merosiningga hurmat-ehtirom naqadar yuksakligidan dalolat. Men anjuman doirasida o'tayotgan ko'rak-tanlov hakmlari hay'ati safida ishtirok etyapman. G'oliblarni aniqlash va saralashning o'zi bo'lmaydi. Chunki ushbu san'at anjumaniga dunyonning turli hududlaridan zaborast chog'uchilar, sozandalar, xonandalar kelgan. Bu tanlov ishtirokchilar uchun o'ziga xos mahorat maydoniga aylanishiga ishonchim komil.

Kuni kecha Jizzax viloyatining Zomin tumanida II Xalqaro maqom san'ati anjumanini tantanali ravishda ochildi. Festivalning ikkinchi kunida turli tadbirdar davom etdi. Jumladan, "Maqom san'atining nazari va amaliy asoslari: muammo va yechimlar" mavzuida ilmiy-amaliy konferensiya qizq'in-ma'ruzalarga, babs va muloqotlarga boy'oldi.

Nufuzli san'at anjumanini xorijlik xonandayu sozandalar, musiqashunos olimlar, san'at ixlosmandlari, jurnalistlar, sayyoohlardan qiziqish bilan kuzatmoqda. Muxbirimiz anjuman ishtirokchilaridan ayrimlarining taassurotlarini yozib oldi.

Aks sado

Ali FATEH, musiqashunos (Hindiston):

– O'zbekistonga birinchi marta kelishim. Buyuk Ipak yo'li durdonasi sifatida mamlakatingiz menda katta taassurot goldirdi. Zomin tog'lari, yam-yashil o'montlari, olyjanob insonorlari bayramga o'zgacha surur bag'ishladi. Ilmiy-amaliy konferensiya shahrida chiqishlarda "XX asr maqom ilmi: tarix, nazariya va amaliyot", "Farg'onha – Toshkent maqom yo'llari", "Shashmaqom" turkumidagi "Saraxbori rost"ning kompozitsiya tuzilishi" va boshqa mavzularda fikrlar almashtidik. O'zbek maqomi rivojlanish tarixi va mohiyatiga ko'ra hind musiqasi bilan chambarchas bog'liq. Albatta, ushbu xalqaro san'at anjumanini mushtarak san'atimiz va umuminsoniy qadriyatlarimizni yanada yuksaltirishda beqiyos o'rinni tutadi.

Oostenrijk Jan VOUTER, mustaqil musiqashunos olim (Niderlandiya):

– Anjumanga tashrif buyurgan musiqachilarning har biri o'z sozlarida dunyoga mashhur san'atkor hisoblanadi. Ular jahon ahlini yana bir bor yurttingiza qaratishi tabiy. Musiqiy chiqishlarda chinakam san'at asarlarini tarjimonisz ham tushunyapmiz. Men ko'p davlatlar san'at festivallarida ishtirok etganman. Biroq bunday katta miqyosda, ko'plab o'kalardan musiqachilar, sozandalar to'plangan tadbirda birinchi marta qatnashyapman. Milliy musiqi va maqom san'ati qalbimga cheksiz zavq bag'ishlamoqda.

Said DONISHEV ("Xalq so'zi") yozib oldi.

Butunjahon yoshlar festivali:

ORZU VA MAQSADLAR MUSHTARAK

Joriy yilda navqiron avlodning alohida shodiyonasi – Yoshlar oyligi va 30-iyun – Yoshlar kuniga bag'ishlangan bayram tadbirdi ko'tarinkи ruhda, qizg'in va yangiliklarga boy tarzda o'tmoqda. Yigit-qizlarga o'zgacha shukuh bag'ishlagan voqeqliklardan bira – yurtimizning 5 ta hududi, ya'ni Samarkand, Buxoro, Xorazm, Toshkent viloyatlari hamda poytaxtimiz Butunjahon yoshlar festivali tashkil qilingan bo'ldi, desak, yanglishmaymiz.

Mazkur tadbir doirasida mingga yaqin xorijiy mehmonlar turli anjuman va uchrashuvlarda, taqdimot va davra suhbatlarida ishtirok etayotgani, yurtimizning diqqatga sazovor joylarini bilan tanishayotgani, o'zbekistonlik navqiron avlod vakillari bilan do'stlashib, kelajak uchun muhim rejalarini muhokama qilayotgani ko'zlangan maqsadning amaliy ifodasidir.

Yurttingizda yosh avlodning manfaatlarini ta'minlash, qiziqish va tabalablarini o'rgangan holda imkoniyatlar yaratishga katta e'tibor qaratilayotgani diqqatga sazovor.

Mamlakatingizdagi yoshlar bilan ishslash sohasida yo'lg'a qo'yilgan tizimlarni o'rgansa va ommalashitrsa bo'ladi. Soha mutasaddilari bilan aynan shu jihatlarga ham alohida e'tibor qaratayapmiz, tajribalarni o'rganyapmiz, o'z tajribamizni bo'lishyapmiz.

Yaqin kelajakda O'zbekistonga yana kelishni, bu safar oilm, do'stlarimni ham taklif etishni maqsad qildim.

Lee Ja HUING, "Hanbaek Unification Foundation Association" kompaniyasi raisi (Korea Respublikasi):

– Butunjahon yoshlar festivali haqiqiy ma'noda o'z nomiga yarasha, iste'dodli va harakatchan, orzulari, maqsadlari, niyatlarini mushtarak navqiron avlod vakillarini birlashtirgan tadbirdir. Unda ishtirok etayotganidan xursandman. O'zbek xalqining madaniyati, am'ana va qadriyatlarini ko'rish, ichida turib kuzatish imkoniyatini bergani uchun tadbir tashkilotchilar, mutasaddilarga alohida minnatdorlik bildiraman.

Taassurotlanmi ta'riffashga til ojiz, ochig'i, tadbir

boshlanganiga hali ko'p bo'lindi-yu, telefon xotirasini allaqachon ajoyib suratlar, yuragim esa quvonch bilan to'ldi. To'g'risi, ko'plab davlatlardan do'stlarim bor edi, O'zbekistondan esa yo'q. Bugun ular bilan do'stlashdim, kelajakda ikki mamlakat uchun ham foydal rejalar tuzdik.

Ta'kidlash joizki, mazkur festival dunyo yoshlarining bir-biri bilan do'stlik rishtalarini bog'lashida ulkan ahamiyatga ega. Bizning kompaniyamiz ham yurtimizda xuddi shu yo'nalishda faoliyat olib boradi, ya'ni turli miliat va elat vakillari o'tasida loyihalarni amalga oshirish orqali ularning madaniyati, tarixi, qadriyatlarini o'rganadi, keng targ'ib etadi. Bugungi festival esa bizga o'zbek xalqining milliy qadriyat va an'analari bilan tanishishda muhim omil bo'ldi.

Mamlakatlarimizning do'stligi, ko'p qirrali hamkorligi mana shunday tadbirdar, muloqotlar, kelishuvlar natijasida yanada mustahkamlanaveradi.

Yekaterina TO'XTAROVA, tadbir ishtirokchisi (Qozog'iston):

– O'zbekiston – betakror yurt. Ayniqsa, Samarkand, Buxoro, Xiva kabi tarixiy manzillarni, Toshkentde shahri azimni borib ko'rish har bir qozog'istonlikning orzusini. Menga shu baxt nasib etdi.

Mamlakatingizda yangi islohotlar boshlanib, barcha sohada katta o'zgarishlar ro'y berayotganini ijtimoiy tarmoqlar orqali kutub turardik, bugun ularni ko'zimiz bilan kordirdik. Festival tadbirdari ham yuqori savyida, ko'tarinkи ruhda o'taypti. Bu tadbir o'zaro tajribalarni almashtish, yangi g'oya va maqsadlar ro'yobi uchun eshilkar ochayotgani ayni haqiqat.

O'zin "Mehribonlik" ko'ngillilar jamiyati vakiliman. Tashkilotimiz 20 yildan beri faoliyat yuritib keladi va imkoniyati cheklangan insonlarga turli shakllarda yordam ko'satadi, shuningdek, sport va ijodiy to'g'aralar faoliyatini olib boradi. Men bilan birga qozog'istonlik 50 nafr yosh bu yerga keldi va ularning har biri jamiatining turli yo'nalishlari rivojiga o'z hisssasini qo'shib kelayotgan yigit-qizlardir.

Demak, bir bo'lsak – dunyo yoshlari ezgu yo'lda birlashsa, Yer yuzida yomonlikka o'rinni qolmaydi, urushlarga barham beriladi, tinchlik-totuvlik hukm suradi. O'zbekistonda bo'llib o'tayotgan ushbu festival aynan shu ezgu niyatga monand ekani bilan qalbimizdan joy oldi.

"Xalq so'zi".

Maskatda bo'llib o'tgan birinchi O'zbekiston – O'mon biznes forumi 150 dan ortiq ishbilarmonlar va korxonalarni birlashtirdi.

QISQA SATRLARDA

Ezgu niyatlarni ko'zlagan forum

Tashkilotga a'zo davlatlar vakillari ishtirok etayotgan forumda dunyoning turli davlatlaridan kelgan 700 dan ortiq yoshlar qatnashdi. Tadbirda yoshlar ta'lim-tarbiyasida islam dinining ahamiyati, undagi umuminsoniy g'oyalari, shu bilan birga, dinni noto'g'i talqin etish holatlari haqida fikr-mulohazalar bildirildi.

Tadbir ishtirokchilari xalqaro turizm markazi hududida ko'chat o'tqazib, "Islam dunyosi yoshlari bog'i" yaratishga qaror qildi.

Xayri iishlar bardavom

Toshkent shahar bojxona boshqarmasi tomonidan xayri iishga qo'l urildi. Gap shundaki, Yunusobod tumanidagi Mirzo Ulug'bek mahallasida istiqomat qiluvchi Sirojiddin Xurramov ushbu boshqarmaga birkirtilgan yoshlardan biri.

U yordamga muhtoj va alohida e'tibor talab etuvchilar ro'yxatida turadi. Onasi va nogironligi bor singlisi uchun ham u mas'ul. Ammo muqaddam jarrohlik amaliyotini boshidan o'tkazgani uchun og'ir mehnat qiloladi.

Yuqorida qurultayda yoshlar hamda S. Xurramovning onlayn tarzda buyurtma qilinadigan oziq-ovqat mahsulotlarini yetkazib berish bilan shug'ullanish istagidan kelib chiqib, unga zamonaviy velosiped topshirildi.

Mehnat yarmarkasi o'tkazildi

Surxondaryo viloyatining Boysun tumanida bo'sh ish o'rinnari mehnat yarmarkasi tashkil etildi. Unda 22 ta tashkilot va korxona 221 ta bo'sh ish o'mni bilan qatnashdi.

Yarmarkada tuman kambag'allikni qisqartirish va bandlikka ko'maklashish bo'limi 15 nafr kishiga ishga joylashish va besh nafarinig kasb-hunar o'rganishi uchun yo'llanma berdi. Shuningdek, "ayollar daftari" ro'yxatida turgan va vaqtinchalik ishsiz 14 nafr xotin-qiz kasb-hunar o'rganligi to'g'risida sertifikatga ega bo'ldi. Bir nafr xotin-qizga kompyuter jamlamasi, 13 nafraga zamonaviy tukuv mashinasi va tukuv jihozlari topshirilib, bandligi ta'minlandi.

Yana bir xizmat avtomatlashirildi

Endilikda ko'rish qobiliyati bo'yicha I guruh nogironligi bo'lgan shaxslar hamda yadro poligonlari, radiatsiya-yadro obyektlarida harbiy xizmatni o'tagan shaxslardan uy-joy kommunal xizmatlari bir qismini qoplash uchun to'lanadigan kompensatsiya pul to'lovlar uchun ularning arizasiga tashdiqlovchi qo'shimcha hujjatlar talab qilinmaydi.

Bu haqda Pensiya jamg'armasi rasmiy telegram kanalida xabar berdi.

Unga ko'rcha barcha tashdiqlovchi ma'lumotlar axborot tizimlaridan elektron ravishda olinadi. Oldingi tartibga ko'rcha, yuqorida ko'satib o'tilgan shaxslar ilgari kompensatsiya pulini olish huquqini beruvchi hujjatlarni qo'g'oz ko'rinishida

Murojaatlarning 30 tasi joyida yechim topdi

Andijon viloyati prokururaturasi tomonidan Andijon shahrida sayyor qabul o'tkazildi va 56 nafr jismoniy hamda yuridik shaxsning murojaatlari tinglandi.

Ularning 30 tasi joyida yechimini topgan bo'lsa, 26 ta murojaat yuzasidan mualiflarga huquqiy tushuntirishlar berildi.

Viloyat prokururaturasi tomonidan jismoniy va yuridik shaxslar vakillarini qabul qilish hamda murojaatlarni ko'rib chiqish borasida ishlarni davom etmoqda.

"Xalq so'zi".

MILLIY MUSIQA SAN'ATINING ALLOMASI

Baquvvat tomirlardan suv ichgan daraxt

Chagar – Toshkentning paxsa devorlar ko'chalari, bir asrlik qadimiy daraxtlari va uzumzorlari hozirganda sanqlanib kelayotgan hovilardan iborat ko'ha mahallalaridan birlid. O'zbek milliy musiqa san'ati dovrug'ini butun dunyoga taratish sharafiga muysassar bol'gan Yunus Rajabiy XIX asr oxirida aynan shu yerda tug'ilgan. O'sha kezlarida bog'bon Rajab ota hamda oddiy o'zbek ayoli Oyshabinining kenja – o'n oltinchi farzandi buyuk san'atkor va qomusiy olim bo'lib yetishishi, katta shuhrat qonishni kimning xayoliga kelib deysiz...

"Daraxt baquvват tomirlardan suv ichadi", deyishadi. Yunus Rajabiyning qobiliyati bolaligidanoe sezilib turardi. O'n nafrar farzandidan ayrlig'an Rajab ota va Oyshabinining kenja o'g'liga mehri bo'lakcha edi. U ota-ona ardog'i, she'riyat va musiqaga katta ehtirom bilan qaralgan oilada ulg'aydi. Onasi Qur'oni karim suralarini yoddan o'qir, otasus esa musiqaning chin muxlis edi.

Yunus Rajabiy go'daklik chog'ida hovlisiga andijonlik bir ashulachi va tanburchi ko'chib keladi. U mumtoz va xalq qo'shiqlarining mohip iirochisi bo'lgan. Rajab bobo esa o'z yerining bir ulushini o'sha kishiga beradi hamda u oиласи bilan uzoq vaqt shu yerda istiqomat qiladi.

Har oqshom Rajab ota kichkina Yunusni ergashitir, tor ko'chalardan Chaqarning o'sha paytdagi eng mashhur choxonasi tomon oshiqardi. O'sha zamonalarda Ilhom samovarchining choxonasi issiq nonning xushbo'y hidi bilangina emas, balki xalq humart bilan e'zozlovchi taniqli xonanday sozandalor har kuni yig'iladigan joy bo'lgani tufayli tillarda doston edi.

Yunus Rajabiy tanqli san'atkorlar qoshida soz chalgalida 12 yoshda edi. U shu yoshidayoq dutor va tanburni qoyilmaqom qilib cherta olardi. Bunda mashhur hofiz Mirzo Qosim Rajabiyiga qo'shni bo'lib yashagani ham qo'l kelgan. Aynan shu san'atkor bolaga tanbur chalishni o'rnatadi. Bir oqshom Mirzo Qosim kuylaganida Yunus Rajabiy unga sozi bilan munosib jo'b'o'radi. Bu san'atning birmuncha mashaqqati hamda shukuhl yo'lida qo'yilgan illi qadam ed. Hofilzlari uni davrasiga qo'shishadi. Shu tariga musiqa Yunus Rajabiyning hayot tarziga aylanadi. O'zbek xalqining mashhur hofilzlari Shorahim Shoumarov hamda Mulla To'ychi Toshmuhammedov unda ustozilik qiladi.

1919-yil Toshkentda birinchi milliy konservatoriya faoliyatini boshlaganida Yunus Rajabiy mohir xonanda va sozanda sifatida shaklanib bo'lgan edi. Shunga qaramay, u konservatoriya o'qishta qaror qiladi. Atrofdagilar uni bu fikrindan qaytarishga urinadi. Unga qarata ber necha marfa "Taniqli san'atkor bo'lsang, nima keragi bor o'qishning?" degan gaplar aylildi. Buyut ijdorning esa oly musiqiy ta'lim olishi shart ekaniga ishonchi komil edi va talaba bo'ldi. Konservatoriyaligi 4 yillik ta'lim jarayonida soz chala olish iste'dodini sayqallab, yanada mukammallaşdırıldı. "Shashmaqom"ni puxta o'rganadi.

Favqulodda iste'dod sohibi

Yunus Rajabiyini oila a'zolari mehribon ota, shogirdlari jonkuyar ustoz, do'stu qadrondorlari esa bir qadar hazilkash, hozirjavob inson, deya eslashadi.

"Iqtidori odam ha narсада qobiliyatli", deya bejiz aytildi. Yunus Rajabiy bir gal joni radiofirda ustoz Mulla To'ychi Toshmuhammedovning ovozini qoyilmaqom qilib o'shatadi. Chunki mashhur hofiz e'lon qilingan radioferga kechikayotgandi. Favqulodda iste'dod sohibi Yunus Rajabiy "Qaro ko'zim" qo'shing'i jonli erfida shu qadar mahorat bilan kuylaydiki, ustoz yangrayotgan ovoz o'ziniki emasligiga zo'rg'a ishonadi. Tarona yarmida Mulla To'ychi studiyaga kiradi-da, ashulani oxiriga yetkazadi. O'shanda bitta ashulani ikki hofiz ijro etanini hech kimi sezmaydi ham.

Yunus Rajabiy ish jarayonida qaysidir shogirdining yoki do'stining nimadandir xafa ekanini sezib qolsa, unga bag'ishlab karikaturalar chizar

Quyosh nurlari bazo'r yoritayotgan xonaning turli kitoblar taxlog'liq tokchasiyagi radiodan so'z va tuyg'u go'zal uyg'unlashgan, odamning ruhiyu ko'ngliga o'zgacha halovat bag'ishlaydigan bir qo'shig' yangramoqda:

*Qaro ko'zum, kelu mardumlug' emdi fan qilg'il,
Ko'zum qarosida mardum kibi vatan qilg'il...*

Hazrat Navoiyni so'zda anglashning, o'qishning o'zi mushkul bo'sa, uni kuga sig'dira olgan kim bo'ldi ekan, degan o'y kechadi ko'ngildan. Ijrochi ma'nosini serqirra so'zlarini shunday yuksak mahorat va sohir ovoz bilan jilvaltirmoqda, tinglovchi go'yo sirli ohanglar daryosiga

va ularning yuzida tabassum paydo qilar, bu orqali ularni ruhlantir, ijodga undardi. Uning rassomlik mahoratiga do'stleri ham tan bergan.

Agar maqomlar matnining mag'zi chaqilsa, ular odamda kuchli kechinmalarni uyg'otadi. Yunus Rajabiyning adabiyot muhibi sifatidagi fazilatları, so'zni his qilish iste'dodi o'z ashulalariga tanlagen she'rlarida yaqqol namoyon bo'ladi. Ijrokor mumtoz shoirlar – Alisher Navoiy, Bobur, Hofiz, Lutfiy, Fuzuliy hamda Furqat g'azallarini kuya solib, ularning benazir ijod mahsullariga yangi hayot baxsh etgan.

Betakror eshitish qobiliyati, favqulodda musiqiy xotira, yoqimli va mayin ovozning jizobali tembi qisqa vaqt ichida Yunus Rajabiyning elga tanitgani ko'chilikkha mal'um. Ijrokor davomli va murakkab taronani bir marta tinglasa kifoya, har bir ohangi yodida qolar va shu unda uni yanglisiz ijro qila olardi.

Hofizning iqtidor va salohiyati haqida aytg'anlarimiz – dengizdan bir tomchi, agar uning hayot yo'lini batafsil o'rganadigan bo'isak, ochilmagan qirralari ko'p ekaniga guvoh bo'lamic.

Qaya tug'ilgan "Shashmaqom"

Gap Yunus Rajabiy haqidagi ketganida hamisha ko'z oldimizga o'zbek maqom san'ati keladi, albatta. Xalqimiz madaniy merosining ajralmas qismi bo'lgan milliy maqom san'ati o'zining qadimiy tarixi, teran falsafiy idzilari, betakror badili uslubi va boy ijodiy an'analari bilan ma'naviy hayotimizda muhim o'rinn egallaydi. Asrlar davomida ulug' shoir va olimlar, mohir bastakorlar, hofiz va sozandalarning mashaqqatlari mehnati hamda fidoyiligi, ijod tafakkuri bilan sayqal topib kelayotgan ushuh noyob san'at nafaqat yuritish hamda Sharq mamlakatlarda, balki dunyo miyosida katta shuhurat va e'tibor qozongan.

O'zbek musiqa san'atining chin ma'nodagi jonkuyari, soz va ovoz mulkinning sohibrogani Yunus Rajabiy maqomlarni mukammal o'rganib, ularni xalq orasida mashhur qilgan. Bu sharaffi ish ijrokor hayotining mazmungina aylanigan, desak, mubulag'a emas.

Hofiz maqom san'atini boyitib, ijrosini sayqallagan, uni katta-kichik qismalarga bo'lib, har biriga o'z ohang gochirmalari bilan "pardon berган". Bu orqali san'atkor taronalarini serilo bo'lishini istagan, ularga o'zi bastalagan navolarni qo'shgan.

Yunus Rajabiydag'i milliy musiqa san'atiga bo'lgan mehr, mumtoz taronalar, xalq qo'shigalarini muhabbat o'zbek maqomlarini to'plashiga turki bo'lgan. Ashulalarni Xo'ja Abdulaziz, domla Halim Ibodov, Otag'iyos Abdug'an, Otajalor singari ustoz san'atkorlarining yordamida butun O'zbekiston bo'yab jalaman. Aytish joizki, ular bigirna maqomning o'nlab variantlarini yozib olgan.

Darhaqiqat, ijrokor asrlar davomida tildan-tilga, ustozdan shogirdga, hofizdan-hofizga meros sifatida o'tib, shu taripa o'tmisht va hozirgi davrni bog'lagan maqomlarning haqqoniy jaangi, asl sadosini tiklashga muvaffaq bo'lgan.

Yunus Rajabiy o'zbek xalq musiqasini besh jildga, "Shashmaqom"ni olti jildga jamlay oldi, ketma-ketlikda tariplib. Eng umumi, "Shashmaqom"ning 1500 dan ortiq jozibador taronalarini notaga tushirdi. U bu asarlarni bir qadar o'g'i va qiyin davrarda, o'tgan asrniga 30 – 40-yillarda yozganini e'tirof etish joiz.

Sozanda va sozgar birligi

Yunus Rajabiy o'z paytda bir necha sozlar yasovchi ustalar bilan ham yaqin muloqotda bo'lgan. Ularga o'zbek xalq cholg'u asboblarining turli shakllarini yaratishda byurtmachi, maslahatdosh, ilhomlantiruvchi bo'lgan.

"Rajabiy nomma" kitobida bu haqda ko'plab xotiralar keltirilgan. 1967-yil 6-sentabr kuni Alisher Navoiy nomidagi katta akademik opera va balet teatrinda bo'lib o'tgan quyidagi voqe'a o'qivchi e'tiborini tortadi:

...O'zbek musiqasi allomasi Yunus Rajabiy tavalludining 70 yilligi munosabati bilan tantanali kecha o'tkazilmoqda. Sahnaga o'zbek adabiyoti va

g'arq bo'ladi, o'tkinchi dunyoning dardu tashvishlarini bir zumda unutadi. Qo'shiq kuya ham, so'zda ham o'zining avj nuqtasiga ilgarilash bormoqda:

Yuzida terni ko'rib o'isam, ey rafiq, meni,

Gulob ila yuvu gul bargidin kafan qilg'il...

Ijrochi kuylash barobarida o'zi "kuymoqda", butun vujudi so'z olovida, oshiqning dardu hasrat gulhanida yonmoqda:

Ayy-y, aa-ayy-y, jon-yey...

Bu o'tti nolalar, yuksak did va qalb bilan yaratilgan ashula muallifi, umni davomida faqat vaqat yaratish ishq, ijodkorlik ruhi bilan yashagan inson, maqom san'ati rivojiga sezilarli darajada ulush qo'shgan ulug' san'atkor Yunus Rajabiydi.

Yana to'xtab, dutor chertib ko'radi. Bu ekanniz, otasi ishlarni davom ettirayotgan o'g'li Hasan Rajabiy padari

hayoti va ijodi haqida to'lib-toshib gapirib berdi. Shular asosida hamda uy-muzeydyan o'g'li qo'chirishga harakat qildik...

Qayd etish joizki, so'nggi yillarda mamlakatimizda maqom san'atini yangi bosqichga ko'tarish, xalqimiz qalbida bu san'atga bo'lgan mehnri uyg'otish, unga yosh kadrlarni jaib qilish borasida salmoqli ishlar amalga oshirilmoqda. Yurtimizda an'anaviy Xalqaro maqom san'ati anjumani o'tkazilishi yo'ga qo'yilgani, u ilk bor Shahrisabzda tashkil etilgani, ayni kunlarda esa Zomin tumanida bo'lib o'tayotgani so'zimizning yaqqol tasdig'idi.

Mana shunday kunlarda Yunus Rajabiyning uy-muzeyida bo'lar ekanmiz, otasi ishlarni davom ettirayotgan o'g'li Hasan Rajabiy padari hayoti va ijodi haqida to'lib-toshib gapirib berdi. Shular asosida hamda uy-muzeydyan o'g'li qo'chirishga harakat qildik...

oladi. Qalam bilan yana nota alomatlarini bita boshlaydi. Yana to'xtab, dutor chertib ko'radi. Bu ahvol deyarli quyosh olis ufdan bosh ko'targunga qadar davom etadi...

Shu tariqda, dutor pardasi asosida o'zbek milliy kuylari, maqom "mushkulot"lari nota belgilari vositasida dafta sahifasiga biltaverdi. Bu jarayon bir kun yoki bir oy emas, balki o'nlab yillard mobaynida, to o'mas mumtoz o'zbek ohanglar, maqomlari, o'zi nashr ettirgan 12 jildli kitoblariga jo bo'lmaguncha, to ijodkor umrining oxirgacha davom etaverdi...

E'tiborisi shundaki, Yunus Rajabiy ijod jarayonida hamroh bo'lgan o'sha dutor, o'sha choyxon va piyola, o'sha nota varaqlari hozirda uning uy-muzeyidagi o'sha stol ustini bezab turibdi. Ular o'sha yillarni va Yunus Rajabiyga os ijod jarayonini yodga solayotgani bilan butun san'at ahliqa, xalqimiza qadrlidir.

Asarlarda davom etayotgan hayot

E'tirofi etish joizki, keyingi yillarda mamlakatimizda Yunus Rajabiy nomini abadiylashtirish, musiqiy merosini o'rganish borasida qator ishlar amalga oshirildi. Xususan, O'zbek milliy maqom san'ati markazi, Yunus Rajabiy nomidagi "Maqom" ansambl, O'zbek milliy musiqa san'ati instituti ochildi.

San'atkor uy-muzeysi, madaniyat markazining tashkil etilishi hamda poxtayt ko'chalaridan bira va metro bekatiga Yunus Rajabiy nomi berilishi ham benazir alloma xotirasiga bildirilgan ehtirom namunasidir.

"Buyuk xizmatlari uchun" ordeni bilan mukofotlangan O'zbekiston xalq artistining repertuaridagi "Giry", "Ushshoq", "Ko'cha bog'i", "Qalandary", "Gulyor – Shahnoz", "Dugohi Husayni", "Chorgoh", "Miskin" kabi ashula va kuy turkumlari ayni paytda ham yoshlar tonomidan sevib tinglanmoqda. Shuningdek, ustoz san'atkor tonomidan qayta ishlani, tiklangan "Subhidam", "Yolg'iz", "Sayqai", "Fig'on", "Oraz", "Begi Sultan" kabi asarlari ham maqom san'atining davomchilariga dasturlamal bo'lib xizmat qilmoqda.

O'zbek mumtoz san'atining yaratilishi, ushbu san'atning tarovati, shakli, jozibasi asrlar osha yashashiga va rovjanishiga mislits hissa qo'shgan, ijodiy merosi bilan musiqi sohasida o'zining o'mas nomini muhrilab ketgan buyuk san'atkor xotirasida oldida hamsha ehtiromdamid...

...Qo'shiq avj pardasiga taroildi. *Yuzing guliga ko'ngil ravzasin yasa gulshan, Qading niholig'a jon gulshanin chaman qilg'il...*

Ulug' shoirning so'zini qalban his qilgan holda Yunus Rajabiy ham ko'ngil ravzasidan gulshan yasay oldi, jon gulshanini chaman qilishini ham uddaladi. Bu chamanda yaxshilik, ezzuglik va millatparvarlik degan chechaklar undi. Qo'shiq tinglash barobarida qandaydir xushifoni sezgab o'sangiz, ajablarmang, bu o'sha chechaklar himidadir.

...Ashula intiosiga yetsa-da, quloglar ostida uning sehfli jarangi, dardchil va g'armiq nosli tingan yo'q. Ovoz ham shunchalik shirali, qalbga yaqin, ruhga oziq beruvchi bo'lishi mumkinmi? Mumkin, albat! O'zbekiston Qahramoni, xalq shoiri Abdulla Oripov ta'bi bilan aytganda, "Milliy musiqa san'atining piru ustoz" Yunus Rajabiy isosidagi har bir qo'shiqda ana shunday mojiza zohir.

Bu mojiza inson ruhi va ko'ngli uchun o'zga dunyo eshlarni oshishi, shubhasiz. Bu eshlak ortida inson qalbining inja tuyg'ulari, sog'inchilar va armonlari, osmon qadar yuksak orzulari, hayot mazmuni, yaxshilik hamda ezzuglikning, sof, samimiy ishqining abadiyligi yashiringan. Insoniyat yashar ekari, bu umurimizning g'oyalari, tuyg'u va tushunchalar ham berayot. Demak, Yunus Rajabiy ham mumtoz kuylarda, sohri ashulalarda boqiy yashaydi.

Rahmatjon BOBOJONOV
(Xalq so'zi).

Agar maqomlar matnining mag'zi chaqilsa, ular odama kuchli kechinmalarni uyg'otadi. Yunus Rajabiyning adabiyot muhibi sifatidagi fazilatları, so'zni his qilish iste'dodi o'z ashulalariga tanlagen she'rlarida yaqqol namoyon bo'ladi. Ijrokor mumtoz shoirlar – Alisher Navoiy, Bobur, Hofiz, Lutfiy, Fuzuliy hamda Furqat g'azallarini kuya solib, ularning benazir ijod mahsullariga yangi hayot baxsh etgan.

Yunus Rajabiy murojaat qilib: "Qayta ishlangan kuy-qo'shiqlardan charchadik. Tayyor asarsi qayta ishlash shartmi?" deb so'rashdi. Ustoz hofiz piyoladagi choydan bir ho'playdi-da, bo'siqlik bilan javob qaytaradi: "Endi, u yoshlar shunaqa ish qilishga o'qib qo'ygan. Boshqa ish qolidan kelmaydi. Shuny-chun ashulalarimiz qayta ishlash, ermak qilib yurishibdi. Bu ishlarning hammasi mana bu zilziladek o'tib ketadi bir kun!"

Oly hakam – vaqt Yunus Rajabiyning hayobvi ayni haqiqatligini isbot qildi va uning uzoqni ko'ra oladigan ustoz ekanini ko'srsatdi. Ijodkorning bu so'zlarini san'at hamisha uni injah o'